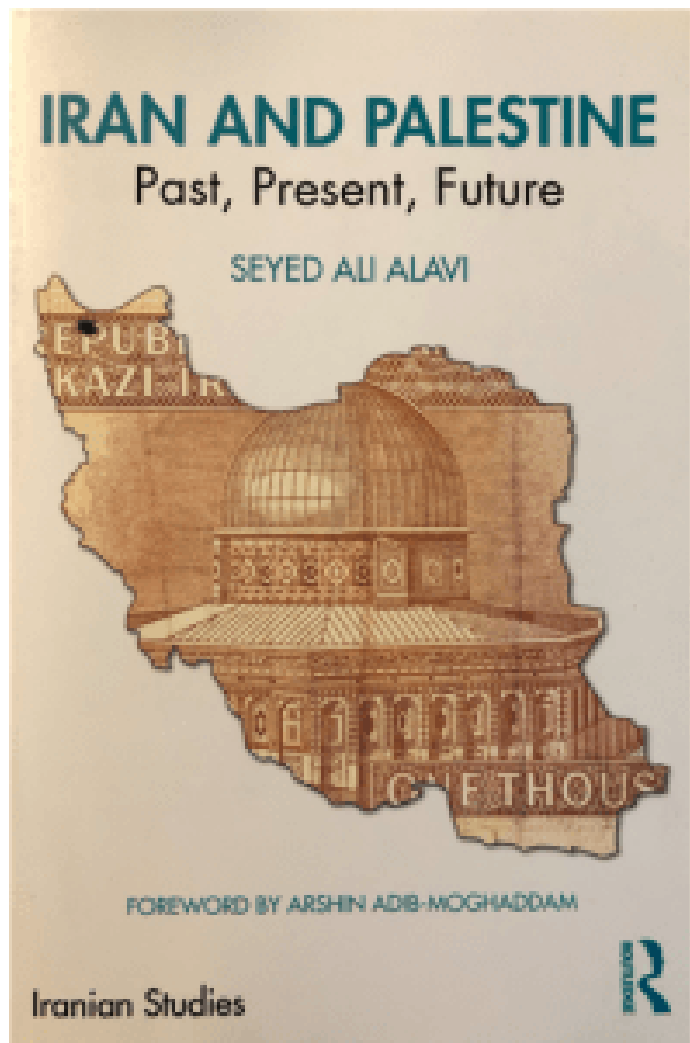

مصاحبه سایت جدلیه با سید علی علوی نویسنده کتاب "ایران و فلسطین گذشته، حال، آینده" / ترجمه: سایت راهکار سوسیالیستی

این کتاب وقایع مابین آغاز مناقشه فلسطین تا دوره بهار عربی را در بر می‌گیرد. برای نشان دادن موضع پرو-فلسطینی ایران پس از انقلاب، تحقیق حاضر به ریشه های چشم انداز ایدئولوژیک و علاقه دولت به فلسطین می پردازد.

“فصلنامه مطالعات شرقی و آفریقایی (SOAS) دانشگاه لندن به پایان رساندم. تحقیقات دکترای من با محوریت تئوری‌های روابط بین‌الملل و با تمرکز اصلی بر روابط ایران و فلسطین، اولین پروژه علمی در این موضوع می‌باشد. مسئله فلسطین و نقش ایران در آن، یکی از زنده‌ترین

موضوعات روز است. من به عنوان یکی از اعضای هیئت مدیره این مجله،

جدلیه: چه چیزی باعث شد این کتاب را بنویسی؟
علوی: این کتاب بر اساس پایان‌نامه دکترای من است که در دانشکده مطالعات شرقی و آفریقایی (SOAS) دانشگاه لندن به پایان رساندم. تحقیقات دکترای من با محوریت تئوری‌های روابط بین‌الملل و با تمرکز اصلی بر روابط ایران و فلسطین، اولین پروژه علمی در این موضوع می‌باشد. مسئله فلسطین و نقش ایران در آن، یکی از زنده‌ترین

پویایی‌ها در سیاست بین المللی معاصر خاورمیانه است. قبل از شروع به کار روی تحقیقاتم، از اینکه هیچ نویسنده‌ای و هیچ کتاب دانشگاهی‌ای در این زمینه نیست، متعجب شدم. علیرغم منحصر به فرد بودن موضوع و تبلیغاتی که توسط رسانه‌های قدرتمند و متحد جناح راست در اسرائیل انجام می‌شود، هیچ بررسی ساختاری‌ای از روابط ایران و فلسطین در اسرائیل وجود ندارد. با این کتاب، هدف من آغاز گشایشی مهم برای بحثی جدید در مورد روابط ایران و فلسطین است که هم از نظر بورس تحصیلی و همچنین گفتگوی عمومی گسترده‌تر ضروری است.

جدلیه: کتاب در مورد چه مباحث و موضوعات و متونی بحث می‌کند؟
علوی: با بررسی ماهیت روابط ایران و فلسطین، این کتاب به بررسی روابط بین دولت و مقامات در خاورمیانه می پردازد. ارتباطات جنبش‌های انقلابی ایران، هم از منظر چپ و هم از منظر جریان‌های اسلامی، تحلیل و بررسی دقیق شده است. برای بررسی پیشینه تاریخی دوره پس از انقلاب، تبارشناسی احساسات پرو-فلسطین قبل از سال 1979 نیز ردیابی می‌شود. این کتاب وقایع مابین آغاز مناقشه فلسطین تا دوره بهار عربی را در بر می‌گیرد. برای نشان دادن موضع پرو-فلسطینی ایران پس از انقلاب، تحقیق حاضر به ریشه های چشم انداز ایدئولوژیک و علاقه دولت به فلسطین می پردازد. با وجود متون بسیار و فزاینده در باره انقلاب ایران و تأثیرات آن بر منطقه، ارتباط ایران با فلسطین نادیده گرفته شده است. این کتاب جدید شکاف ادبی و فقر متن در این مورد را پر کرده و خوانندگان را در گشودن تاریخ رابطه دو کشور توانا می‌سازد. پوششی اینچنین منحصر به فرد و جامع در مورد روابط ایران و فلسطین یک منبع کلیدی برای محققان و دانشجویان علاقمند به روابط بین الملل، سیاست و مطالعات اسلامی و خاورمیانه است. در نهایت هدف این پروژه پاسخ به این سؤال است که ریشه تمایلات پرو-فلسطینی در ایران چیست؟ این کتاب مفهوم همبستگی را به مفهوم عدالتجویی تبدیل می کند. در تکمیل کتاب، مصاحبه‌های ارزشمندی با نمایندگان عالی فلسطین در ایران و برخی از دانشگاهیان برجسته ایرانی که در جامعه شناسی آرمان فلسطین فعالند، انجام داده‌ام.

جدلیه: امیدوارید چه کسانی این کتاب را بخوانند، و چه تاثیری داشته باشد؟

علوی: امیدوارم دانشجویان، محققان، مورخان و همه افراد علاقمند به سیاست ایران و جهان عرب، به ویژه فلسطین، این کتاب را انتخاب

کنند. از نقطه نظر تأثیر، این کتاب سعی دارد گفتمان جدیدی را ورای دوگانگی فرقه ای در خاورمیانه آغاز کند. هدف من برجسته کردن مفهوم همبستگی بین ملت‌های منطقه فراتر از دلبستگی‌های قومی و فرقه ای است.

جدلیه: اکنون بر روی چه پروژه‌های دیگری کار می‌کنید؟

علوی: کتاب دومی که شروع کرده‌ام پروژه‌ای در مورد نقش رقابت‌های منطقه ای و جهانی در شکل‌دادن به عراق است. علاقه‌مندم تأثیر روابط بین‌الملل از سال 2003 به بعد را بر بافت سیاسی عراق بررسی کنم. به نظر من جالب است که رسانه‌ها چگونه سعی دارند دکوراسیون فرقه ای و قومی عراق و ارتباط آن با همسایگان‌ش را از هم جدا کنند.

گزیده ای از کتاب:

□□□ □□□□□ □□□□□ :□□□□ □ □□□□ □□□□□ □□□□□□ □□□□□□ □□□□□□
□□□□□□

شاید گفتن این بدیهی باشد که جمهوری اسلامی ایران دولتی از پایه و اساس ریخته شده با ارزش‌های انقلابی و سیاست اسلامی است. ضدیت با صهیونیسم، سوء ظن نسبت به ایالات متحده و رویکرد امت-محور جمهوری اسلامی به راحتی در کنار علایق استراتژیک و چشم‌انداز ایدئولوژیکی آن قرار دارند. به بیانی دیگر، منافع استراتژیک هویت دولت را تکمیل می‌کنند. با این حال، این نکته را اضافه می‌کنم که علت اصلی اینکه انقلابیون ایرانی با پیشینه سیاسی متنوع به راحتی در حمایت از آرمان فلسطین به اجماع رسیده‌اند، پذیرش جهانی نیاز به دفاع از آنچه که عادلانه تلقی می‌شود، است. عمق این مساله در دوران انقلاب اسلامی با معرفی کلمات "مستضعفین" و "مستکبرین" ثبت شد.

در عین حال، باید اضافه کرد که جمهوری اسلامی ایران نیز مانند همه کشورها قصد دارد هژمونی سیاسی و ایدئولوژیکی خود را در منطقه گسترش دهد. در این راستا، جمهوری اسلامی تصور می‌کند که این حق و توانایی را دارد که امت اسلامی را در مبارزات ایدئولوژیکی خود علیه استکبار به اصطلاح جهانی رهبری کند، اصطلاحی که به طور معمول برای اشاره به ایالات متحده به کار می‌رود. پشتیبانی از فلسطین به منافع استراتژیک ایران برای ایجاد قدرت و گسترش نفوذ عقیدتی و سیاسی آن در سراسر جهان اسلام خدمت می‌کند. به بیانی دیگر، گسترش نفوذ و مبارزه برای هژمونی در منطقه، عقاید جمهوری اسلامی در مورد رهبری امت را تکمیل می‌کند. جمهوری اسلامی با تقویت لفاظی پرو-فلسطینی خود، تلاش می‌کند تا به جایگاه رهبری امت اسلام در جهان عرب برسد.

از این رو، آرمان فلسطین از نظر استراتژیک برای جمهوری اسلامی سودمند بوده است به این معنا که به ایران اجازه داده گفتمان سیاسی خود را برای مقاومت و رهایی به سراسر منطقه برساند، که آنهم به نوبه خود به ایران قدرت و تأثیرگذاری در منطقه را داده است. جناح‌های مختلف در جمهوری اسلامی ایده‌های انقلاب اسلامی را در تلاش برای تقویت اعتبار ایران به عنوان "رهبر" امت اسلامی برجسته می‌کنند. رهبری ایران نیز به همین ترتیب، آرمان فلسطین را معیار سنجش مقاومت مسلمانان در برابر "استکبار جهانی" قرار داده است. این منطق توسط خانم یوته-هوسپیان¹ برکه تکرار می‌شود که استدلال می‌کند:

رهبر جمهوری اسلامی، آیت‌الله خامنه‌ای، ایران را رهبر جهان اسلام و پدر و مادر متعهد فلسطین می‌داند. به این ترتیب، او منافع فلسطین و ایران را یکی می‌داند. به گفته رهبر، توانایی ایران در صدور انقلاب فرهنگی و مبارزه جدی با قهرمانی فلسطین علیه اسرائیل، بخشی از خواست جهانی ایران برای ملل مظلوم است. او همچنان این موضع ستیزه جویانه را در برابر همه انتقادات داخلی و خارجی از حمایت ایران از آرمان فلسطین ادامه می‌دهد.

درحالی‌که جمهوری اسلامی آن اندازه اعتبار ندارد که فقط برای گروه‌های مقاومت مسلمان فلسطین به کار گرفته شود، فلسطین را خط مقدم اصلی علیه صهیونیسم و [] امپریالیسم می‌داند. اگرچه آزادی سرزمین فلسطین و مقدم بر هر چیز به عنوان تعهد فلسطین مورد احترام است، جمهوری اسلامی همچنان در چارچوب مشروعیت "اسلام" حامی اصلی مقاومت فلسطین است. از زمان انقلاب اسلامی، به نظر می‌رسد که رهبری ایران مصمم است از هر گونه مصالحه‌ای بر سر حمایت متعهدانه خود از فلسطین و مقاومت در برابر صهیونیسم جلوگیری کند.

برای جمهوری اسلامی ایران، آرمان فلسطین از مرزهای جغرافیایی فراتر می‌رود و به همین دلیل به آسانی با اهداف استراتژیک ایران و بازتاب ارزشهای ایدئولوژیک انقلابی آن سازگار می‌شود. مسیر مواضع پرو-فلسطینی ایران شماری آموزه حیاتی تحلیلی ارائه می‌کند. نخست، مبانی ایدئولوژیک -مانند تمایل به استقلال، مقاومت در برابر سلطه ابرقدرتها یا همبستگی- صرفاً ساختاری خیالی نیستند بلکه ترجیحاتی استراتژیک هستند که به دلایلی ماتریالیستی و از تاریخ معاصر ایران نشأت گرفته‌اند. دوم، ایدئولوژی و منافع ملی را می‌توان پیوند داد. در بافت گفتمانی جمهوری اسلامی، ارزشهای انقلابی با منافع ملی دولت همگام شده و در هم می‌آمیزند و بنا براین می‌توانند متقابلاً همدیگر را تقویت کنند. این رویکرد به ما کمک می‌کند تا هدف ایران در توسعه حضور خود در جهان عرب را بفهمیم، به

ویژه نسبت به شام (سوریه). ممکن است فهم برخی از اهداف استراتژیک جمهوری اسلامی - بخصوص در ارتباط با فلسطین و امت اسلامی - پیچیده باشد، مگر اینکه بتوانیم آنها را در یک بستر ایدئولوژیک مناسب قرار دهیم. چشم‌پوشی از صهیونیسم و نفی وابستگی به قدرتهای خارجی اهدافی سرنوشت‌ساز برای جمهوری اسلامی است. اگر به چارچوب مفهومی این تحقیق رجوع کنیم، با اطمینان می‌توان نتیجه گرفت که ایران به مواضع پرو-فلسطینی و سیاست‌های عملگرایانه خود ادامه خواهد داد. البته سیاست ایران در مورد فلسطین فقط پس از انقلاب اسلامی توسعه نیافت. در دوران قبل از انقلاب، بسیاری از مخالفان رژیم شاه نیز با مردم فلسطین ابراز همبستگی کرده‌اند. از این رو، این مطالعه همچنین نشان می‌دهد که روابط ایران با فلسطین نمی‌تواند صرفاً به فرصت‌طلبی یا تمایل به سوءاستفاده از جهان عرب برای منافع مادی تقلیل یابد. در حالی که برخی در دنیای غرب و حتی در داخل کشورهای عربی ممکن است مواضع طرفدار فلسطین ایران را تنها فرصت‌طلبانه بدانند، چنین تحلیل‌هایی از شش دهه همبستگی نشان داده شده توسط فعالان ایرانی- از جمله کسانی که گرایش‌های ایدئولوژیک چپ دارند - نسبت به فلسطین چشم‌پوشی می‌کنند.

1. خانم یوته هوسپیان-برکه استاد کرسی خاورمیانه و به طور ویژه محقق در مورد نقش ایران در سیاست جهانی معاصر در دانشگاه آمریکا می‌باشد. انتشارات راتلج کتابی از او با عنوان "ایدئولوژی سیاسی آیت‌الله خامنه‌ای" منتشر کرده است. UCLA

لینک مصاحبه در سایت جدلیه:

<https://www.jadaliyya.com/Details/40381/Seyed-Ali-Alavi,-Iran-and-Palestine-Past,-Present,-Future-New-Texts-Out-Now>